

NOVADI ZAĻO

“Interese par braukšanu ar velosipēdu jārada jau bērnībā,” uzskata velosipēdu remonta meistars un restaurators, agrāk Latvijā atzīts BMX frīstailists, tagad – ekstrēmo sporta veidu sacensību rīkotājs saldenieks **MĀRTIŅŠ STRAZDS**.

“Man bija vecāks kaimiņš, septiņgadīgs, viņam – trīsritenis “Spārīte”, vecāku stāstīto atceras Mārtiņš. “Divos gados ar to pabraukt nevarēju, bet draugs stāvēja uz riteņa kāpslīšiem tā aizmugurē, un pa abiem uz priekšu tikām. Kad man jau bija pieci gadi, mājas pagalmā varēja dzirdēt trokšņus no BMX trases Saldus nomalē. Tik tālu nebijām bijuši, tāpēc, vadoties pēc trokšņa, gājām to meklēt. Pirmo reizi ieraudzīju, kas ir BMX. Iespaidi bija tik lieli, ka man norāva jumtu, vēl tagad, 33 gados, esmu aizrāvis ar velosipēdiem.”

Ģimenes atbalsts

“Tajā laikā dabūt BMX riteni bija neiespējami, bet tētim bija saliekamais ritenis “Aist”, kuru pārtaisījām. Septiņu gadu dzimšanas dienā omīte uzdāvināja pašu vienkāršāko bērnu velosipēdu, bet tas izskatījās pēc BMX. Jau pirmajā lēcienā pārlūza rāmis. Protams, vecāki un ome dusmīgi, jo par riteni bija iztērējuši milzu naudu, bet es pirmajā braucienā to salauzu. Kādu laiku bija jāiztiek bez velosipēda, taču braukšana nebeidzās, prasīju draugiem, lai iedod savējos.

Mācījos pamatskolā, kad krusttēvs uzdāvināja īstu BMX riteni, ar to sāku nopietni trenēties. Dienām dzīvoju pa trasī, protams, elkoņi un ceļi bija nobrāzti līdz asinīm. Vecāki velosipēdu atņēma un pieķēdēja istabā pie radiatora: kamēr nesadzīs pušumi, nekādas braukšanas. Filmās biju redzējis, kā mūķē atslēgas. Kamēr vecāki darbā, visu dienu neatlaidīgi darbojos. Atmūķēju, un prom uz trasī. Tad mamma likās mierā, jo saprata, ka čālis bez riteņa nevar dzīvot. Vecāki sāka pirkt dažādus aizsargus, lai drošāka braukšana.”

Mārtiņš novērojis, ka šodien drošai braukšanai bērnu vecāki pievērš lielāku uzmanību. Tas svarīgi ne tikai velotrasēs, bet arī uz ielas un veloceliņiem. “Vidējākā braukšana ar velosipēdiem ir Holandē, tur ir ļoti pārdomāta veloceļu sistēma. Ziemā tos apsilda, bērni uz skolu brauc ar velosipēdiem. Tā ir velosipēdistu paradīze. Latvijā šinī ziņā

vēl daudz darāmā, jo ārpus pilsetām jābrauc pa šosejām, kur velosipēdistiem bīstami.”

Mārtiņa draudzene Kristīne arī ir velomīle, tāpēc nav nekāds brīnums, ka viņu meitiņa Luīze Amēlija velosēdekļītī tika iesēdināta, kad viņai vēl nebija gads. “Riteņi tagad aprīkoti ar dažādām štellēm, lai ar tiem varētu pārvietoties ģimenes ar maziem bērniem. Tagad meitai ir gads un septiņi mēneši un viņa jau brauc ar savu balansa ritenīti. Kad tiek skeitparkā, nevaram no tā dabūt ārā.

Grib būt profesionāls sportists

Jau bērnībā Mārtiņu sāka interesēt sports. “MRS zemes trampīnu trase Saldus otrā malā tajā laikā bija lielākais dirt parks Baltijā, dullākā vieta, kur mācīties dažādus trikus. Man bija desmit gadu, kad sāku trenēties BMX frīstailā. Saldenieki toreiz bija Latvijā labākie šajā sporta veidā. Ar laiku lielie puikas pamanīja arī mūs, mazos, jo sākām viņiem griezt arī pogas. Lēkājot pa lielajiem trampīniem, atkal paliku bez riteņa. Nopirkt jaunu nebija iespēju, normāla alga toreiz bija 160 latu, bet ritenis maksāja ap 400. Šodien tas maksā 2000 eiro! Gāju uz trasī un atkal diedelēju, lai iedod pabraukt. Toreiz Latvijā labākais frīstailists Igors Miņenko man atdeva savu veco GT BAMP riteni. Tas man bija sapņa piepildījums – gāju gulēt un riteni noliku blakus.

Trīspadsmit gados aizbraucu uz pirmajām sacensībām Ventspilī, tur bija uzbūvēts pirmais lielais skeitparks Latvijā. Pa tādu iepriekš nebiju braucis, tāpēc trijniekā netiku. Četrpadsmit gados izcīnīju savu pirmo uzvaru klasiskajā BMX trasē, bet pirmajās dirt festo frīstaila sacensībās MRS trasē amatieru klasē dabūju trešo vietu. Ou, man tas šķita ļoti liels panākums! Tad arī Ventspilī uzbūvēja zemes trampīnus, bet saldeniekiem jau bija vērā ņemama pieredze, tāpēc pirmajās sacensībās ventspilniekus uzvarējām un dabūjām visas naudas balvas. Rīgā notika “Nokia extreme” sacensības, kurās piedalījās tikai labākie. Man galvenais bija tajās piedalīties.”

Frīstailistu sabiedrība Mārtiņu jau pazina, viņš nebaidījās taisīt sarežģītus trikus un sacensībās piedalījās ar iesauku Strazdiņš. “Pabeidzu 9. klasi, bet Saldū nepaliku, jo te nebija skeitparka. Ventspils bija tikusi tālāk, pats galvenais – tur bija švammju kaste, kurā mācīties

Uz velosipēda no divu gadu vecuma

Tētis Mārtiņš un mamma Kristīne lepnī, ka meitiņa Luīze Amēlija jau brauc ar balansa ritenīti bez pedāļiem. Lai tiktu uz priekšu, jādipina ar kājiņām.

trikus. Iestājos Ventspils tehnikumā, lai varētu turpināt trenēties. Mācījos par pavāru, mamma deva izdzīvošanas naudu, bet tā bija par īsu, tāpēc sāku strādāt Ventspils piedzīvojumu parkā. Velosipēdu veikalā “Sporta mānija” mācījāties uzlabot savus riteņus, skrūvēšanas iemaņas biju apguvis jau iepriekš Saldus velosipēdu veikalā “Vinnijs”.

Toreiz Mārtiņš vēl nezināja, ka kļūs par velosipēdu meistar un restauratoru un maza bērna aizraušanās – par dzīves jēgu. Jaunības dullumā viņš aizbrauca uz Angliju, puiša mērķis bija kļūt par profesionālu sportistu: “Anglijā bija lielākas iespējas, tur BMX frīstails sāka attīstīties desmit gadu agrāk. No sešiem rītā līdz diviem dienā strādāju desertu fabrikā, no pēcpusdienas līdz tumsai trenējos. Sadraudzējos ar vietējiem sportistiem, un panācām, ka turies skeitparkā ievieš dažādus jauninājumus. Piedalījās Lielbritānijas čempionātā, kurā bija visas spožākās zvaigznes, un izcīnīju sesto vietu. Tas bija mans lielākais panākums sportā, bet sapratu, ka profesionāla karjera neizdodas, tāpēc atgriezos Latvijā. Draugi, saldenieki, bija sākuši Rīgā, VEF teritorijā, būvēt iekšējo skeitparku.”

Gūst darba pieredzi un sāk biznesu

BMX frīstails ir traumatisks sporta veids, bet Mārtiņš nopietni savainojās, krītot ar velosipēdu uz ielas. Tikai pēc diviem gadiem viņš varēja atsākt trenēties. Krājot zināšanas savam šodienas biznesam, viņš aizbrauca uz Tenerifi, kur dabūja mehāniķa darbu MTB velosipēdu vei-

kalā, vēlāk strādāja Vācijas velosipēdu rūpnīcā par kvalitātes kontrolieri. “Tur ieguvu lielisku dzīves un darba pieredzi,” viņš atceras. “Rūpnīcā bija 700 darbinieku, kas dienā saražoja 1000 velosipēdu. Ar vietējiem domubiedriem izbraidīju Vācijas un Francijas labākās BMX frīstaila trases. Ieraudzīju tik augstu līmeni! Trenējos un piedalījos Vācijas čempionātā, kur dabūju otro vietu.

Atgriezos Rīgā un turpināju mehāniķa darbu. Bērnības draugi, kam BMX frīstails bija asiņš, sāka rīkot alternatīvās mūzikas festivālu “Zvērā”, uz kuru brauca jaunieši ne tikai no Latvijas, bet arī ārzemēs. Tur sākās mana pieredze frīstaila sacensību rīkošanā, apvienojām mūziku ar sportu.” Šīs prasmes Mārtiņš Strazds pilnveidojis tik tālu, ka šogad jūlijā jaunajā Saldus skeitparkā kopā ar domubiedriem no biedrības “Saldus Action Sports” sarīkoja Baltijā pirmās UCI C1 pasaules ranga sacensības BMX frīstailā.

Pirmais mēģinājums biznesā Mārtiņam bija neveiksmīgs, jo sastrīdējās ar investoru. Skumju māks, viņš satika bijušo BMX braucēju Gastonu Jaunbrāli, abi nolēma izveidot veloservisu “Bike Stop 33”. Viņi sadarbojas ar velosipēdu rūpnīcu “Venta” Skrundā, dalās ar savām idejām, kopīgos izbūves darbus prezentē viņu ražojumus.

Sešos gados, remontējot un restaurējot velosipēdus, meistari ievērojuši Latvijas riteņbraucēju paradumus: “Velobraucēju Latvijā kļūst vairāk, bet, ja ārā sliktis laiks, ar riteņiem nebrauc. Citur pasaulē brauc visu gadu.

Bet domāšana mainās, degviela kļūst dārgāka, un cilvēki pievērš vairāk uzmanības veselīgam dzīvesveidam, negrib piesārņot dabu.

Reizēm esmu pārsteigts, kā cilvēki tērē naudu. Velosipēdu tirgus ir pārpildīts ar Ķīnas precī, kas izskatās glīti, bet nav kvalitatīva. Ritenis, kura vērtība ir 1500 eiro, nevar maksāt 300. Cilvēki to nesaprot, dusmojas, kad internetā nopirkts jauns ritenis neiet. Sākumā cītīgi visiem par to stāstījām, bet neklausu. Iesaku nekautrēties un pirms velosipēda pirkšanas iet uz veikalu vai servisu pie speciālistiem pēc padoma.

Velosipēds ir lētākais transporta līdzeklis, bet par to jā rūpējas. Kalpos līdz mūža galam, ja regulāri tiks uzturēti, nevis ziemā ielikts pagrabā. Jā, ziemā Latvijā ar velosipēdiem brauc retais, tāpēc mehāniķiem nav darba. Lai nebūtu jābrauc strādāt uz ārzemēs, kopā ar Gastonu izveidojām sporta bāru “Studio 33” – tikšanās vietu velobraucējiem un motosportistiem. Tā ir BMX slavas zāle, jo Latvijā šis sporta veids piedzima Saldū. Esam apkopjuši tā vēsturi no pirmās dienas, savākuši dažādas relikvijas. Interjers tapa no vecām velosipēdu detaļām.”

Materiāli tapuši ar Latvijas vides aizsardzības fonda atbalstu. Par publikāciju saturu atbild SIA “Kurzemes Vārds” un reģionālās izdevniecības.